

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

Dvb. 1. Quid sit depositum, quid commodatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

33 Cum conſenſu tamen Superioris poteſt lucrari & perdere, etiam notabilem ſummam; quia eſt contractus oneroſus, qui poteſt Monafterio eſſe vitilis. quamvis peccet, res Monafterij ſic exponendo: & quidem mortiferè, iuxta Nauarrum cap.20.num.9. Si tamen contigerit Monafterium grauitè lædi ex ludo, datur ei reſtitutio in integrum, ſicut in alijs contractibus. De pupillo & minore habente curatorem, dictum eſt ſuprà cap.17. dubit.8. Filiusfamilias pubertatem ingreſſus, ſi habet caſtrenſia vel quaſi caſtrenſia, vel alia à parente conceſſa ad animi oblectationem, vel ad liberam adminiſtrationem, poteſt lucrari & perdere; & qui ab eo lucratus fuerit, non tenetur ad reſtitutionem. ſi autem ſolum habet aduentitia, quorum uſusfructus ſit apud parentem, non poteſt quidem ea exponere in ludum abſque parentis conſenſu; ſi tamen fecerit, & perdidit, probabile eſt, eum qui lucratus fuerit, non teneri ad reſtitutionem parenti aut filio, vt docet Molina diſput. 519. Ratio eſt, quia etiã filius non potuerit dominium horum tranſferre in alterum, (eò quòd adminiſtratio pertineret ad parentem;) tamen quia ad ipſum pertinet dominium directum, poterit victor hæc retinere Iure retentionis, pro debito, quo filiusfamilias manet illi ex ludo, naturali Iure obſtrictus. hoc tamen limitauerim ad eum euentum, quo parens cenſeri poſſit condonare filio uſusfructum, & cedere Iure adminiſtrandi illa bona: vel quando per filium alia ratione compenſari poteſt. Aliòquin ſi parens id, quod amiſſum eſt, repeteret, vel contigaret ipſum velle ſibi reſtitui, deberet reddi; ſed filius teneretur de euiſtione ex rebus ſuis quamprimùm commodè poſſet. Niſi fortè ludo vitio amiſerit; (tunc enim ſicut non tenetur ſoluere, ita neque compenſare ſi fuerit euiſtum) vel niſi ſe poſſit eximere beneficio reſtitutionis in integrum, quod minori, ſi læſus fuerit, competit vſque ad 29. annum completum; vt dictum eſt ſuprà cap.17. dub.8.

36 Si filiusfamilias non habet quidquam proprii, ſed tantùm aliena, quæ ipſe non poteſt in alium tranſferre, & aduerſarius id nouit, neuter poteſt

lucrari: quia contractus eſt irritus, cum vtrique ſit mala fides. Idem dicendum, ſi quis ludat cum eo, quem ſcit deponere rem furtiuam. colligitur ex L. Si in empt. 34. §. Item ſi emptor. 7. de contrahenda emptione. Si autem aduerſarius bona fide putat eſſe rem ipſius, aut ipſi eſſe conceſſam liberam adminiſtrationem; tunc vterque poteſt lucrari, quia contractus eſt validus propter bonam fidem alterius contrahentium; vt colligi poteſt ex L. Rem alienam. 28. 7. de contrahenda emptione. vide dicta cap. 20. dubit. 18. vbi tamen victor ſciuerit, rem, quam lucratus eſt, eſſe alienam, tenetur illam curare reſtitui; ſed tunc filiusfamilias tenetur illi de euiſtione, manetque obligatus ad compenſandum.

Duo tamen hæc ſunt Notanda: Alterum eſt, filiumfamilias, qui à parente ſuſtentatur in aula vel Vniuerſitate, poſſe particulam aliquam ſummæ ſuſtentationi deſtinatæ, ludo honeſto inſumere, nempe 4. vel 5. in centum, vt docet Sotus l.4.q.5. art.2. & Nauarr. cap.20.num.12. Ratio eſt, quia ad alimenta pertinet etiam honeſta recreatio, ætati & ſtatu conueniens, & æqualibus paſſim conceſſa, ſine qua non poſſet decorè & liberè cum ſocijs verſari. Idem ſentit Nauarrus de Religioſo, qui verſatur in ſtudijs, impenſis ſui Abbatis, vel in negotijs Monafterij foris; modò tamen id honeſtæ recreationis cauſa faciat.

Alterum eſt, Eum, qui ſolum quatuor poteſt deponere in ludum, non poſſe ſingulis commiſſionibus ab vno eodemque lucrari pluſquam quatuor; quia debet eſſe par conditio ludentium: niſi alter ſciens conditionem ſocij, cedat Iure ſuo. poteſt tamen amplius lucrari, ſi plures ſint in quos ludit; vt ſi quatuor ludant, & ſinguli deponant quatuor, poterit lucrari duodecim. diuerſis etiam commiſſionibus poterit ab vno eodemque plus lucrari, quam poteſt perdere. cum enim non poſſit perdere niſi quatuor, poteſt lucrificare centum. Ratio eſt, quia fatiſ eſt ad ſingulorum ludorum lucra, vt poſſit alienare quod in quoque ludo deponit. Adde, poſſe etiam deponere quidquid lucratus fuerit; quia parens ad id tacitam facultatem dare cenſetur. vide Nauarrum ſuprà.

CAPVT VIGESIMVMSEPTIMVM.

De Depoſito & Commodato.

Conſtat 6. Dubitationibus.

EXpoſitis contractibus, quibus tranſfertur dominium, dicendum eſt de quibusdam alijs, quibus non tranſfertur: inter quos primò occurrunt contractus Depoſiti & Commodati.

DVBITATIO I.

Quid ſit depoſitum, quid commodatum.

RESPONDEO & Dico Primò, Depoſitum vocatur & res ipſa, quæ alicui cuſtodienda traditur, & contractus, quo aliquid traditur cuſtodiendum, vt integrum reſtituatur; vt colligitur ex L. 1.

1. Depoſiti.

Dico Secundò, Contractus hic re ipſa perficitur: nempe dum res traditur à deponente, & ſuſcipitur à depoſitario: tradere enim vel deponere in domo non ſufficit, niſi alter ſignificet ſe eius cuſtodiam ſuſcipere: niſi fortè ex officio teneatur eam cuſtodire; vt ſunt caupones, ſtabularij, nauta, & auriga; ſufficit enim illis videntibus rem in domo, vel naui, vel curru deponi, teſte Gomezio tom.2. cap.7. num.2.

Dico Tertio, Deponi ordinariè ſolent res mobiles aut ſe mouentes; non autem immobiles, niſi quando eſt de aliqua re immobili controuerſia: tunc enim deponi ſolet apud ſequeſtrum, vt cuſtodiat, & vt fructus eius ſeruetur ei, qui ſuperior fuerit in lite. vide Silueſtrum v. Depoſitum,

fitum, num. 1. Solet autem apud sequestrum fieri depositio, quando neuter litigantium est in possessione rei; aut alter contra Iuris ordinem possessionem est ingressus. Item quando timetur ne alter cum re fugiat, aut eam deuaftet; & in aliis quibusdam casibus.

4 Dico Quarto, *Commodatum* vocatur tum res ipsa, cuius usus alteri conceditur; tum contractus, qui nihil est aliud, quam rei alicuius quoad solum usum gratuita concessio, ut colligitur §. Item is, Institut. quibus modis contrahatur oblig. hinc patet esse contractum, qui rei ipsa perficiatur.

Differre à mutuo. Dico Quinto, *Commodatum* differt à *mutuo*, quod per illud non transferatur dominium, sitque idem numero restituendum, possitque esse tam rei immobilis, quam mobilis: nam etiam domum nostram commodamus. *mutuum* verò, dominium transfert, & diuersum numero restituendum est, solumque in rebus mobilibus, quæ numero, pondere, vel mensura constant, cernitur.

A precario. *A precario* verò, quod commodatum sit certi temporis, expressi, vel impliciti, ante quod non possit repeti. Expressi, ut si commodem tibi librum ad mensuram. Impliciti, ut si commodem tibi librum, ut eum transcribas: tunc enim implicitè tantum temporis concedo, quantum necessarium est ad describendum commodè; L. 3. & 4. *commodati*. vide Siluestrum v. *Commodatum*, numero 1. Si ante hoc tempus repetas, commodatarius non tenetur. si iniùto extorqueas, teneris illi de damno secuto. *Precarium* verò est reuocabile ad nutum concedentis.

DVBITATIO II.

Utrum depositarius possit deposito vti.

5 **R**espondeo, Non posse, alioquin censetur furtum committere; & si usus sit pretio æstimabilis, (ut est usus equi, vestis, monilis) tenetur soluere pretium: si tamen putetur dominus illud velle. Ratio est, quia usus rei non est ei concessus, sed tantum res ipsa, ut eam custodiat. Idem dicendum de pignore, & de commodato, si quis eo aliter vtatur quam concessum sit; ut docet Couarr. lib. 3. variar. cap. 15. num. vlt.

6 **Aduerte** tamen, in tribus casibus posse deposito vti. Primo, Si id illi à deponente est concessum. per hanc enim concessionem depositum transit in mutuum, vel in commodatum, hoc ipso quo vti coeperit: in mutuum quidem, si est res vsu consumptibilis, ut pecunia, triticum, oleum: in commodatum, si non est vsu consumptibilis. vide Nauarr. cap. 17. num. 181. & colligitur ex L. Certi conditio. 9. §. vlt. *de rebus creditis*.

7 **Secundo**, Si depositarius bona fide existimet domino id non displicere: tunc enim non peccaret vtendo, nec furti actione teneretur, quamuis postea constaret domino displicuisse, & deberet usum, domino volente, compensare: quia fur censeri non potest, qui putat se domino non iniùto rem contrectare. ita Couarruuias supra.

8 **Tertio**, Quando depositum est res vsu consumptibilis, v.g. pecunia, triticum, vinum; & depositarius certus est, se, quando depositum repetetur, paratum habiturum tantumdem eiusdem mensuræ & bonitatis; tunc non erit peccatum, saltem mortiferum, vti deposito, & illud

alienare: quia nullum incommodum irrogatur deponenti. imò hoc credit in eius commodum: quia etiam si res casu, vel culpa leuissima depositarij periret, maneret deponenti salua; aliàs ipsi peritura. Ita Molina disput. 524. Idem docet Siluest. v. *Depositum*, num. 10.

DVBITATIO III.

Ex qua culpa depositarius teneatur, si depositum perit, vel deterius effectum est.

Respondeo & Dico Primo, Si depositum tantum cedit in commodum deponentis, depositarius solum tenetur ex dolo & culpa lata, non autem ex leui vel leuissima.

Dico Secundo, Si verò cedit in commodum vtriusque, tenetur etiam ex culpa leui; ut si pretium pro custodia accipiat, ut patet L. 1. *de depositi*. hinc sartores, molitores, & similes artifices, quibus res aliqua traditur polienda, vel immutanda; item nautæ, aurigæ, caupones, & similes apud quos res deponitur, tenentur ex culpa leui: quia depositio etiam in ipsorum commodum cedit. Imò L. 1. *cit. nautæ*, stabularij & caupones dicuntur teneri ex culpa leuissima. quod sanè probabile est, non solum in foro externo (ut vult Siluest. v. *Nauta*, num. 1. & Angelus, eodem in princip.) sed etiam in foro conscientiæ, præsertim si quis rem aliquam ipsis expressè tradiderit custodiendam: id enim leges, ad fraudes omnes, quæ à talibus committi solent, excludendas, meritò potuerunt constituere. secus tamen, si quis rem suam, ipsis tantum videntibus, in diuersorio vel naui deposuerit; (quamuis illa lege id significetur) quia nisi illis specialis cura committatur, cententur cuique rerum suarum custodiam relinquere; idque ob multitudinem accedentium & recedentium, quorum fidem & factum ipsi præstare nolunt. ita ferè nunc est consuetudo.

Dico Tertio, Si depositio fiat in commodum solum depositarij, tenetur de culpa leuissima: ut si quis deponat apud aliquem pecuniam, eo sine vt possit illa vti si opus illi fuerit. colligitur ex L. 4. *de rebus creditis*. sic intellige L. 1. §. *Sæpè*. *de depositi*. vbi dicitur: *Si se quis deposito obtulit, idem Iulianus scribit periculo se depositi alligasse; ita tamen ut non solum dolum, sed etiam culpam & custodiam præstet; non tamen casus fortuitos.* Loquitur enim de eo, qui tantum sui commodi causa se obtulit; non autem de illo, qui causa vtriusque, vel deponentis dumtaxat. hic enim non magis tenetur, quam qui se non obtulit: nisi aliud expressè conuenierit; aut nisi diligentissimam custodiam promiserit. vide dicta supra cap. 7. dubit. 8. vbi etiam diximus, non esse improbableem, neminem teneri in foro conscientiæ, nisi ex culpa graui; nisi aliud expressè sit conuentum.

Notandum est, si quid depositum sit apud Abbatem, vel Religiosum cum consensu Abbatis; idque culpa eius perierit, Monasterium non teneri depositi: quia non tenetur ex delicto Prælari, aut Religiosi. Idem dicendum de deposito apud Episcopum, vel Canonicum. patet ex c. *Delictum*. de regul. Iuris, in 6. & cap. *Episcopum*. 16. quæst. 6. *quia delictum persona, non est in*